

STRESZCZENIA

*Paweł DYKAS*¹
Tomasz MISIAK²
Tomasz TOKARSKI³

CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIE STÓP BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W LATACH 2002–2010⁴

Głównym celem artykułu jest opisowa oraz statystyczna analiza podstawowych czynników kształtujących zróżnicowanie stóp bezrobocia na poziomie województw Polski w latach 2002-2010. W pracy znajdują się zarówno opisowe analizy przeciętnych stóp bezrobocia w latach 2002-2010, jak i grupy kwartyłowe owej zmiennej makroekonomicznej w kolejnych latach rozważanego przedziału czasu. Ponadto w artykule przedstawiony jest prosty model teoretyczny, w którym przyrosty stóp bezrobocia rejestrowanego w kolejnych latach i województwach uzależnione są od przeszłych wartości owych stóp, jak i stóp wzrostu realnego PKB w województwach. Przyjęcie założenia, iż przyrosty stóp bezrobocia są zależne od stopy wzrostu gospodarczego wynika przede wszystkim z następujących faktów. Po pierwsze, popyt na pracę jest popytem pochodnym względem zapotrzebowania zgłaszanego przez konsumentów na rynku towarowym. Po drugie, wynika z typowo keynesowskiego podejścia do sytuacji na rynku pracy, gdzie Keynes przyczyny podstawowej niesprawności rynku pracy jaką jest występowanie bezrobocia przymusowego upatrywał w niedostatecznym popycie na dobra i usługi czyli na rynku towarowym. Uzależnienia zaś zmian bieżących stóp bezrobocia od poziomu tych stóp z poprzedniego okresu wynika z inercyjnego charakteru zjawiska bezrobocia w Polsce. Parametry tak skonstruowanego modelu teoretycznego zostały dla porównania oszacowane zarówno metodą najmniejszych kwadratów (MNK), jak i uogólnioną metodą momentów (UMM) z wykorzystaniem procedury *fixed effect* oraz w przypadku przeszłych stóp bezrobocia zerojedynkowych zmiennych przełącznikowych. Wprowadzenie do estymowanych równań procedury *fixed effect* pozwala uwzględnić przestrzenną heterogeniczność rozważanych w artykule zmiennych makroekonomicznych. Natomiast wprowadzenie zmiennych przełącznikowych wynika stąd, iż pełnią one rolę zmiennej korygującej oddziaływanie stóp bezrobocia z poprzedniego okresu na zmianę bieżącej stopy bezrobocia i zależy od tego czy przyrost tej stopy jest dodatni czy ujemny.

Słowa kluczowe: regionalne różnice w poziomie bezrobocia, GDP i poziom bezrobocia, analiza panelowa miejscowego bezrobocia, procedura *fixed effect*.

THE FACTORS SHAPING THE REGIONAL DIFFERENCES OF REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE BETWEEN THE YEARS 2002–2010

The main objective of the paper is descriptive and statistical analysis of key factors influencing the variability in the level of unemployment rate in the Polish provinces in 2002-2010. The work includes both a descriptive analysis of the average unemployment rates in 2002-2010, as well as quartile groups of this macroeconomic variable in subsequent years upon the time intervals. In addition, in the article a simple theoretical model is presented in which the growth rates of registered unemployment in the coming years and provinces depend on the past values of these rates and the

¹ Mgr Paweł Dykas, Katedra Ekonomii Matematycznej, Uniwersytet Jagielloński.

² Dr Tomasz Misiak (autor korespondencyjny), Katedra Ekonomii, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 865 18 48, e-mail: tmisiak@prz.edu.pl

³ Prof. dr hab. Tomasz Tokarski, Katedra Ekonomii Matematycznej, Uniwersytet Jagielloński

⁴ Prezentowane opracowanie powstało w ramach grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr N N 114 214039 kierowanego przez Tomasza Tokarskiego.

real growth of GDP in the provinces. Assuming that the increases in the unemployment rates depend on the rate of economic growth results mainly from the following facts. Firstly, the demand for labor is a derived demand requested by the consumer in the commodity market. Secondly, it is the result of the typical Keynesian approach to the situation on the labor market, where Keynes as the reasons of unemployment saw in insufficient demand for goods and services, i.e. on the commodity market. Thus the dependence of the current unemployment rates on the level of these rates from the previous period results from the inertial nature of unemployment in Poland. Parameters of such a constructed theoretical model were estimated both by the ordinary least squares method (OLS) and the generalized method of moments (GMM) applying the *fixed effect* procedure and effect and dummy variables which act as switches in case of the past unemployment rate. Introduction of the *fixed effect* procedure to the estimated equations allows to take into account the spatial heterogeneity of the macroeconomic variables considered in the article. However, the introduction of the dummy variables stems from the fact that they are as a corrective variable of the impact of unemployment rates from the previous period on the change of the current unemployment rate and this depends on whether the rate of growth is positive or negative.

Keywords: regional differences in unemployment rate, GDP and the unemployment rate, the panel analysis of regional unemployment, *fixed effect* procedure.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.1

Julia Anna GROCHOCKA⁵

POLITYKA SPOŁECZNA W PROGRAMACH PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI (2005–2007)

Polityka społeczna to specyficzny instrument stosowany przez rządy w celu regulowania i uzupełnienia instytucji rynku pracy oraz struktur społecznych. Ponadto polityka społeczna jest definiowana jako usługi społeczne, takie jak zdrowie, zatrudnienie, edukacja i bezpieczeństwo (zabezpieczenie) społeczne. Musimy pamiętać, że polityka społeczna dotyczy również redystrybucji, sprawiedliwości społecznej oraz ochrony przed niedostosowaniem społecznym. Rząd w Polsce powinien wykorzystywać politykę społeczną do zapewnienia obywatelom wsparcia politycznego i socjalnego.

W czasie rządów centrolewicowych rzeczywistość polityczna w Polsce była tworzona przez partie postkomunistyczne. Liczne skandale powodowały spadek zaufania wśród społeczeństwa. Jedną z nielicznych partii na polskiej arenie politycznej, która zauważyła indolencję ówczesnych rządów oraz fatalną stan polityki społecznej było Prawo i Sprawiedliwość, które zaproponowało zasadnicze zmiany w tym sektorze. Artykuł powstał na bazie analizy myśli politycznej ugrupowania Prawo i Sprawiedliwość.

Autorka oceniła politykę społeczną PiS w kategoriach całkowitego odrzucenia zastanej rzeczywistości, co w praktyce oznaczało sprzeciw wobec dotychczasowych metod zapewniania bezpieczeństwa socjalnego w Polsce. Odpowiedzią na nieefektywną politykę społeczną rządów centrolewicowych był postulat daleko idących zmian we wszystkich sektorach życia społecznego. Zatem analizie poddano hierarchiczny system idei PiS, zróżnicowany pod względem konkretyzacji, w którym szczególną uwagę zwrócono na dokumenty programowe, strategie, sprawozdania oraz raporty. Autorka omówiła podstawowe dylematy polityki społecznej z perspektywy uwarunkowań aksjologicznych Prawa i Sprawiedliwości, koncentrując się na polityce rodzinnej, ochronie zdrowia, edukacji, kwestiach zatrudnienia i polityce emerytalnej.

Słowa kluczowe: polityka społeczna, myśl polityczna, polityka rodzinna, ochrona zdrowia, edukacja, polityka zatrudnienia, polityka emerytalna

SOCIAL POLICY IN PROGRAMS OF LAW AND JUSTICE PARTY (2005–2007)

Social policy is an specific instrument applied by governments to regulate and supplement market institutions and social structures. Moreover social policy is defined as social services such as health, employment, education and social security. We must remember that social policy is also

---

⁵ Mgr Julia Anna Grochocka, Zakład Teorii Polityki i Metodologii Politologii, Wydział Politologii UMCS w Lublinie, Plac Litewski 3, 20-080 Lublin, tel. (081) 537 60 20, e-mail: juliagrochocka@onet.eu

about redistribution, social justice and protection against social maladjustment. The government in Poland should use social policy to secure the political and social support of citizens.

During governments of center – left, Polish political reality was created by postcommunist parties. The numerous politicians' scandals caused decrease of citizens' support. Only Right and Justice has remarked bad condition of social policy in Poland, suggesting changes in this sector. Presenting a concept of Right and Justice's social policy was the main goal of this article. This article refers to political thought of Right and Justice Party. The social policy was defined as total rejecting reality, what in practice meant the opposition to current methods of ensuring the social safety in Poland. The authoress has appealed to values and principles of this party and has presented problems of social policy: family policy, health care, educational system, employment policy and pension scheme. Authoress discussed main dilemmas in respect of Right and Justice Party's ideological considerations. Therefore authoress paid special attention to political programs, social policy strategy and extensive reports. The concept of social policy was perspective, long-term and coherent. Moreover the concept reflected ideological assumptions of Law and Justice Party.

Keywords: social policy, political thought, family policy, health care, educational system, employment policy, pension scheme

DOI:10.7862/rz.2013.hss.2

Anna IWANICKA⁶

MARKA JAKO ISTOTNY ELEMENT KOMUNIKACJI MARKETINGOWEJ PRZEDSIĘBIORSTW MLECZARSKICH Z LUBELSZCZYZNY

Celem niniejszego artykułu jest określenie roli marki w komunikacji marketingowej przedsiębiorstw mleczarskich z Lubelszczyzny z nabywcami finalnymi oraz struktury zachowań zakupowych nabywców finalnych ze względu na kryterium marki. W opracowaniu zaprezentowano znaczenie marki wśród pozostałych elementów zamieszczonych na opakowaniu produktu mleczarskiego na podstawie badań ankietowych oraz nieustrukturalizowanych wywiadów uzupełniających przeprowadzonych wśród nabywców finalnych z terenu województwa lubelskiego. Do opracowania danych pierwotnych uzyskanych z badań ankietowych wykorzystano między innymi analizę czynnikową, której główne zastosowania można sprowadzić do redukcji liczby zmiennych stanowiących dane pierwotne uzyskane z badań ankietowych oraz wykrywania struktur w związkach między tymi zmiennymi. Przedstawiono ponadto specyfikę zachowań zakupowych nabywców finalnych ze względu na kryterium marki, w tym zagadnienia związane ze strategią marki, nazwą marki, logo marki oraz lojalnością respondentów. Na podstawie przeprowadzonych badań określono również rolę marki w komunikacji marketingowej przedsiębiorstw mleczarskich mających swoją siedzibę na terenie województwa lubelskiego. Marka okazała się jednym z istotnych elementów komunikacji marketingowej wpływających na decyzje respondentów związane z nabywaniem produktów mleczarskich z Lubelszczyzny. Niestety dość duża liczba ankietowanych, dopiero biorąc udział w omawianych badaniach, dowiedziała się o istnieniu niektórych marek producentów i wytwarzanych przez nich produktów. Można zatem stwierdzić, że w wypadku tych przedsiębiorstw mleczarskich występuje wyraźna luka informacyjna zwiększająca dystans marketingowy pomiędzy producentami a respondentami, którą ci pierwsi powinni przynajmniej zmniejszyć.

Słowa kluczowe: marka, produkty mleczarskie, przedsiębiorstwa mleczarskie, komunikacja marketingowa

BRAND AS AN IMPORTANT ELEMENT OF MARKETING COMMUNICATION OF DIARY PLANTS IN THE LUBLIN AREA

The article is aimed at defining the role of a brand in marketing communication between diary plants and final purchasers. An in-depth questionnaire survey and complementary free interviews were conducted among final purchasers in the Lublin area. Factor analysis was used to compile primary data from the survey. On the basis of the research carried out, the significance of the brand

---

⁶Dr Anna Iwanicka, Katedra Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin, tel. (0-81) 461 05 61, e-mail: annaiwanicka@o2.pl

have been presented among the remaining elements included on the package of dairy products. The article also presents the structure of consumer behavior of final purchasers, with the brand criterion taken into consideration, including the notions connected with the brand strategy, the name of brand, the logo and loyalty of the respondents. On the basis of the research carried out the article also presents the role of a brand in marketing communication concerning dairy plants in the Lublin area. The brand turned out to be one of the crucial factors marketing communication. It largely influenced the respondents' decisions that concerned buying dairy products from Lublin region. Unfortunately, it was only when the respondents took part in doing the research the majority of them found out about the existence of some companies' brands and the products made by them. One can therefore claim that as far as these dairy companies are concerned, there is a significant information gap which deepens the marketing distance between producers and respondents.

Keywords: brand, dairy products, dairy companies, marketing communication.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.3

Monika PASTERNAK-MALICKA⁷

PRZECIWDZIAŁANIE UNIKANIU I UCHYLANIU SIĘ OD OPODATKOWANIA W UNII EUROPEJSKIEJ

Unikanie i uchylanie się od obowiązku podatkowego jest naturalną konsekwencją ingerencji władz publicznych w stosunki majątkowe. Jest to zjawisko tak stare jak sama instytucja podatku. Od początku istnienia daniny uczestnicy rynku szukali sposobów pomniejszenia należności podatkowej, a władze publiczne sposobów na ograniczenia tego zjawiska. Unikanie i uchylanie się od obowiązku podatkowego to problemy globalne, z którymi żaden kraj członkowski nie jest w stanie sobie sam poradzić. Stąd Komisja Europejska zaplanowała działania mające na względzie wzmocnienie walki przeciwko unikaniu i uchylaniu się od podatków. W ramach planowanych działań założono poprawienie skuteczności instrumentów ograniczających oszustwa podatkowe oraz wprowadzenie nowych narzędzi. Podzielono je na krótkookresowe (założenia na 2013 rok), średniookresowe (rok 2014) oraz do zastosowania w długim horyzoncie czasowym.

W publikacji zaprezentowano istotę unikania i uchylania się od podatku, wyniki badań własnych dotyczących oceny skuteczności administracji skarbowej w Polsce oraz planowane działania Komisji Europejskiej zmierzające do wzmocnienia skuteczności w walce przeciwko przestępstwom skarbowym. W opracowaniu skoncentrowano się na rozwiązaniach doraźnych oraz średniookresowych zmierzających do ograniczenia skali obejścia prawa podatkowego. Celem publikacji jest zaprezentowanie problematyki unikania i uchylania się od podatku w kontekście planowanych działań Komisji Europejskiej mających na celu ograniczenie tego procederu.

Słowa kluczowe: unikanie podatku, uchylanie się od podatku, oszustwa podatkowe, Unia Europejska.

COUNTERACTING TAX EVASION AND TAX AVOIDANCE IN THE EUROPEAN UNION

Tax evasion and avoidance is a natural consequence of governments intrusion in to the property relations. This is a phenomenon as old as taxes themselves. Since the beginning of tribute, market participants sought ways to deduct the tax debt and the public authorities ways to reduce this phenomenon. Avoidance and evasion of tax liabilities are global problems with which no member state can cope on his own. Therefore, the European Commission plans measures to strengthening the fight against avoidance and tax evasion, by improving the efficiency of tax fraud mitigation

---

⁷ Dr Monika Pasternak-Malicka, Politechnika Rzeszowska, Wydział Zarządzania, Zakład Finansów i Bankowości, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów; tel. (017) 865 19 12, e-mail: malicka@prz.edu.pl

instruments and introduction of new tools. They are divided into short-term (estimates for 2013), medium-term (2014) and for use in the long term.

This article presents the essence of tax avoidance and evasion, the results of a study conducted present the effectiveness of the tax administration in Poland and the European Commission's action plan to strengthen the effectiveness of the fight against tax crimes. The study focused on short-term and medium-term solutions to reduce the scale of tax evasion of the law. The aim of the publication is to present the issues of tax evasion and avoidance in the context of planned activities of the European Commission aimed at curbing this practices.

Keywords: tax avoidance, tax evasion, tax fraud, European Union.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.4

Krzysztof PRENDECKI⁸

Krzysztof REJMAN⁹

KONSUMPCJONIZM W SPOŁECZEŃSTWIE POSTINDUSTRIALNYM – WYMIAR SPOŁECZNY I EKONOMICZNY ZJAWISKA

W niniejszym artykule przedstawiona została sytuacja charakterystyczna dla współczesności, w której to jednostka nastawiona jest przede wszystkim na poszukiwanie przyjemności, dobrobytu oraz zaspokajanie własnych potrzeb generowanych przez kulturę konsumpcji. Fitness lub umiejętności taneczne, jakość zabiegów kosmetycznych, modna odzież stają się wyznacznikiem pozycji społecznej. Kulturowo-estetyczna konsumpcja, zarezerwowana wcześniej przede wszystkim dla zamożnych warstw, rozprzestrzenia się na pozostałe warstwy społeczne. Zmiany w systemie wartości skutkują tworzeniem nowych wzorów konsumpcji, nowych sposobów zachowań konsumpcyjnych, w których coraz ważniejsze miejsce zajmuje dążenie do zaspokojenia potrzeb społecznych, zwłaszcza samorealizacji.

Zjawisko konsumpcjonizmu wpływa na przemiany w sferze pracy i czasu wolnego. Technizacja produkcji sprawiła, że coraz mniej ludzi identyfikuje się ze swoją pracą i ich zawód nie jest już jedynym środkiem zapewniającym zaspokojenie potrzeb. Konsekwencją tej sytuacji jest instrumentalna postawa wobec pracy, która stanowi już tylko środek do realizacji konsumpcyjnych interesów i czasu wolnego. Ważnym czynnikiem determinującym powstanie nowego konsumenta jest proces globalizacji konsumpcji, którą należy rozumieć jako proces, w którego ramach upowszechnia się oferta globalnych produktów dostępnych na rynkach światowych, co prowadzi do upodabniania się wzorów spożycia w różnych częściach świata.

Wszystko to prowadzi do powstania społeczeństwa konsumpcyjnego, które jako zjawisko charakterystyczne dla czasów współczesnych wymaga refleksji teoretycznej i badań empirycznych.

Słowa kluczowe: konsumpcjonizm, kultura, postindustrializm, współczesność, społeczeństwo, ekonomia.

CONSUMERISM IN THE POST-INDUSTRIAL SOCIETY - A SOCIAL AND ECONOMIC PHENOMENON

The article presents a situation characteristic of the contemporary culture where an individual as a consumer is primarily consumption-oriented searching for pleasures in their life. Having been brought up in an atmosphere of well-being, between individualism and hedonism, the consumer develops their identity through: sports, caring for body, spirit and youthful appearance. Fitness and dancing skills, fashionable outfit or cosmetic body care become a guarantor of the perfect image and are the criteria for determining social recognition and position.

Technology-oriented production meant that fewer and fewer people identify themselves with their work and their profession is no longer the only means of ensuring the satisfaction of needs.

---

⁸ Dr Krzysztof Prendecki (autor korespondencyjny), Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. 017 865 12 04, e-mail autora korespondencyjnego: prend@prz.edu.pl

⁹ Dr Krzysztof Rejman, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno – Ekonomiczna w Jarosławiu, tel. (016) 624 46 23.

The consequence of this situation is an instrumental attitude to work, which is the only means to fulfill consumer interests and free time. An important factor in determining the emergence of a new consumer is the globalization of consumption, which should be understood as a process, in which the global offer of products available in the world markets becomes widespread, leading to a convergence in consumption patterns in different parts of the world.

Consumerism as a phenomenon has become a determining factor of modern behavior, hence there is a need for theoretical reflection and empirical research on this phenomenon.

Keywords: consumerism, culture, modernity, postindustrialism, society, economy.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.5

Michał RYBAK¹⁰

WYBRANE INSTYTUCJE UNII EUROPEJSKIEJ W PUBLICYSTYCE „NAJWYŻSZEGO CZASU!”

Artykuł ten jest próbą przedstawienia poglądów autorów publikujących na łamach tygodnika „Najwyższy Czas!” na temat wybranych instytucji Unii Europejskiej, takich jak Komisja Europejska, Parlament Europejski, Europejski Bank Centralny czy Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Większość materiału badawczego pochodzi z czasopisma „NCz!”. Wykorzystane zostały również nie opublikowane w wydaniu papierowym materiały pochodzące ze strony internetowej tygodnika, felietony Stanisława Michalkiewicza zamieszczone na jego stronie internetowej oraz dokumenty uchwalone przez instytucje UE, czyli „Traktat Lizboński” i „Protokół w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.” Autorzy kręgu tygodnika byli zgodni w ocenie instytucji UE, jednak różnili się w ocenie szkodliwości działań poszczególnych organów UE. Wszystkie z wymienionych, poza ETS, oceniane były jednoznacznie negatywnie. Wskazywane były przykłady nieprzejrzystości i niedemokratyczności procedur, takich jak wybór komisarzy unijnych, uzależnienia, w przypadku EBC, od poszczególnych państw członkowskich czy wreszcie marnotrawienia publicznych pieniędzy na bezsensowne czy wręcz szkodliwe cele. Równolegle podnoszone były obawy dotyczące wzrostu znaczenia KE, gdyż mogłoby to prowadzić do zredukowania roli władz wykonawczych poszczególnych państw członkowskich. ETS oceniany był niejednoznacznie, z jednej strony publicyści wskazywali na jego zbyt mocną pozycję w stosunku do sądownictwa państw członkowskich oraz długi czas oczekiwania na wyrok, z drugiej jednak strony podkreślali fakt, iż ETS działał w ramach stworzonych przez inne instytucje i w pełni wywiązywał się ze zleconych mu zadań.

Słowa kluczowe: „Najwyższy Czas!”, Unia Europejska, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Europejski Trybunał Sprawiedliwości.

SELECTED INSTITUTIONS OF THE EUROPEAN UNION IN JOURNALISM OF „NAJWYŻSZY CZAS!”

This paper is an attempt to present views of the authors published in the weekly "Najwyższy Czas!" on selected EU institutions such as the European Commission, the European Parliament, the European Central Bank or the European Court of Justice. Most of the research material originated from magazine "NCz." Used were also not published in the paper edition material from the website weekly, columns Stanisław Michalkiewicz posted on his website and the documents enacted by the EU institutions, the "Lisbon Treaty" and the "Protocol on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank." The authors belonging to social circle of "NCz!" agreed in the evaluation of the EU institutions, but they differed in the adverse effects of the activities of individual bodies. All of these, except the ECJ, shaded by were clearly negative. Indicated are examples of opacity and undemocratic procedures, such as the selection of EU commissioners, addictions, in the case of the ECB, from individual Member States and finally wasting public money on useless or even harmful purposes. At the same time raised were concerns about the growing importance of the European Commission, which could lead to reducing the role

---

¹⁰ Mgr Michał Rybak, Wydział Politologii, Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, Plac Litewski 3, 20 - 080 Lublin, tel. (081) 537 60 20, e-mail: michal.rybak@wp.eu

of the executive authorities of the Member States. ECJ was evaluated ambiguous, with one hand, journalists pointed to the very strong position in relation to the judiciary of the Member States and a long time to wait for judgment, on the other hand, they emphasized that the ECJ acted within the framework created by other institutions and had complied fully with the tasks attributed to him.

Keywords: „Najwyższy Czas!”, European Union, European Commission, European Parliament, European Court of Justice.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.6

Krystyna SKOCZYLAS¹¹

MOŻLIWOŚCI WSPOMAGANIA DECYZJI W PROCESIE ZARZĄDZANIA ZAOPATRZENIEM

Artykuł porusza problematykę zarządzania obszarem zaopatrzenia, które umożliwi utrzymywanie optymalnych zapasów. Zapasy zapewniają ciągłość produkcji oraz sprzedaży, ale również angażują i zamrażają kapitał finansowy, generują koszty związane z ich utrzymaniem, czy starzeniem się, stąd szczególnie istotne jest dla każdego przedsiębiorstwa, określenie optymalnej wielkości i czasu ich zakupu. W artykule zaproponowano synchronizację sprzedaży (bądź zużycia) z zaopatrzeniem w oparciu o dobrze opracowaną prognozę. Jako metodę prognostyczną zaproponowano wykorzystanie sztucznych sieci neuronowych. W artykule wskazano dziedziny i obszary problemowe, w których z powodzeniem wykorzystuje się sztuczne sieci neuronowe. Zalicza się do nich między innymi predykcję. Jak wskazuje literatura przedmiotu sztuczne sieci neuronowe mogą być z powodzeniem wykorzystywane jako narzędzie obliczeniowe w przypadku trudnych zadań, do których zalicza się niewątpliwie prognozę popytu. Ponadto w artykule przedstawiono ogólne informacje na temat sposobu opracowania, a w szczególności procesu uczenia sztucznych sieci neuronowych. W sposób bardziej dokładny omówiono sieci MLP, które posiadają duże możliwości prognostyczne. Następnie opracowano prognozę popytu z wykorzystaniem właśnie sztucznych sieci neuronowych typu MLP dla przykładowej pozycji zapasu w wybranym przedsiębiorstwie. Budowę prognozy oparto na szeregu czasowym reprezentującym historyczne zapotrzebowanie na wybraną pozycję zapasu. Wartości statystyk oceniających trafność prognozy uznano za zadawalające, w związku z czym wysunięto wniosek o dużej przydatności sztucznych sieci neuronowych w opracowywaniu prognoz popytu w praktyce.

Słowa kluczowe: zaopatrzenie, prognoza, sztuczne sieci neuronowe, MLP.

THE POSSIBILITY OF DECISION SUPPORT IN THE PROCESS OF MANAGEMENT SUPPLY

The article touches upon the issues of managing a supply area, which allow for upkeep of optimal supplies. A supply ensures production continuity and constant sales, but also engages and freezes financial capital, creates maintenance costs, or costs related to the aging of the supply, thus it is especially important for every business to determine the ideal size and time of the purchase. The synchronization of sales (or of usage/wear) with supply based on a well prepared forecast is proposed. Artificial neural networks are proposed as forecasting methods. The fields and problem areas, in which the successful use of artificial neural networks is indicated in the area. These include, among others, predictions. As the literature suggests, artificial neural networks can be used as calculation tools in the case of difficult tasks, the forecast of the demand is undoubtedly factored in. Moreover, general information on the subject is elaborated on within the article, specifically the process of educating artificial neural networks. Multilayered MLP networks, which possess enormous forecasting abilities, are discussed more exactly. Next, the demand forecast, with the use of MLP artificial neural networks for an example supply item in a selected business, is elaborated upon. The foundation of the forecast is based on the temporary *time* series representing the historical

---

¹¹ Dr Krystyna Skoczylas, Zakład Finansów i Bankowości, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 865 19 12, e-mail: kszfb@prz.edu.pl

demand for the selected supply. The value of the statistics assessing the accuracy of the forecast were considered satisfying, thus the conclusion states the significant need for artificial neural networks in the preparation of demand forecasts.

Keywords: supply, prognosis, artificial neural network, MLP.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.7

JUSTYNA STECKO¹²

PRYWACYJNA KONCEPCJA ZŁA W INTERPRETACJI LESZKA KOŁAKOWSKIEGO

Namysł na nad zagadnieniem zła jest nie tylko problemem każdej refleksyjnej istoty żyjącej, ale przede wszystkim zagadką filozoficzną. Problematyka zła stanowi jeden z kluczowych problemów filozoficznych zarówno na płaszczyźnie epistemologicznej, jak i ontologicznej. Pierwsza z nich wskazuje na próbę poznania zła jako fenomenu związanego z personalnym doświadczeniem, które dane jest istocie żyjącej, w szczególności zaś człowiekowi. Druga z pojawiających się dróg poznania to płaszczyzna bytu, czyli aspekt ontologiczny zła. Nie jest to ścieżka łatwiejsza, jednak jawiąca się jako niezwykle interesująca poznawczo. Wydaje się, że możliwe są przynajmniej trzy różne ujęcia. Jedno z nich wskazuje na dualizm bytów dobra i zła, charakterystyczny już dla manichejczyków, drugi z aspektów wskazuje na pierwotną bytowość zła, ostatnie ujęcie zaś – dla tego artykułu najważniejsze – to idea zła jako niebytu, zła, które zostało pozbawione swoich ontologicznych podstaw. koncepcja ta nosi nazwę prywatycznej teorii zła i wydaje się, że jest jedną z rzadkich, kontrowersyjnych, a jednocześnie inspirujących do różnych dyskusji i przemyśleń. Próby odpowiedzi na pytanie dotyczące źródła zła oraz próby odpowiedzi wskazujące na jego konsekwencje w większości okazały się niewyczerpujące albo wprost sprzeczne. Dlatego chciałabym się skupić jedynie na wybranym aspekcie dotyczącym filozofii zła, nie rozważając wszystkich możliwości. Celem artykułu są jedynie krótkie rozważania dotyczące prywatycznej koncepcji zła, dodatkowo posiłkującej się w tym konkretnym ujęciu myślą polskiego filozofa Leszka Kołakowskiego, który wskazuje na niebezpieczeństwa i konsekwencje wynikające z negacji ontologicznego charakteru zła.

Słowa kluczowe: **filozofia zła, prywatyczna teoria zła, Święty Augustyn, Leszek Kołakowski.**

THE PRIVATION THEORY OF EVIL IN THE INTERPRETATION OF LESZEK KOŁAKOWSKI

Deliberation on the question of evil is not only a problem of every living creature but also a philosophical conundrum. The problem of evil is one of the key philosophical problems both on an epistemological and ontological ground. The first one indicates an attempt to understand evil as a phenomenon associated with personal experience. The other way of knowing is the area of existence, the ontological aspect of evil. This is not an easier way, but it seems to be extremely interesting cognitively. It seems possible that there are at least three different approaches. One of them points to the duality of good and evil already characteristic for the Manicheans, the other aspect indicates the primary being of evil, and the last approach, and for this article the most important is the idea of the non-existence of evil, the evil that has been stripped of its ontological foundation. This concept is called the privation theory of evil, and it seems that it is one of the rare and controversial, and at the same time inspiring for various discussions and thoughts. The attempts to answer the question about the origin of evil and an attempt to answer indicating the consequences were for the most cases unlimited or directly contradictory. Therefore, I would like to focus only on the selected aspects related to the philosophy of evil, without considering all of the possibilities. The aim of the article is a brief discussion of the concept of the privation theory of evil, additionally guided in this particular approach by the thoughts of Polish philosopher Leszek Kołakowski, who points to the dangers and consequences of the denial of the ontological nature of evil.

Keywords: philosophy of evil, the privation theory of evil, St. Augustine, Leszek Kołakowski.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.8

---

¹² Dr Justyna Stecko, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. 017 8651204, e-mail: jstecko@prz.edu.pl

KULTURA PROJEKTOWA – PARAMETRY OCENY I WPLYW NA PRZEBIEG PROJEKTÓW

W artykule przedstawiono zagadnienie oceny dojrzałości projektowej. Jej przeprowadzenie jest ważną czynnością analityczną, którą można wykonywać w dwóch głównych przypadkach. Po pierwsze, służy do przeprowadzenia analizy przedwdrożeniowej w ramach projektów wdrożenia metody zarządzania projektami, pozwalając ocenić wyjściowy poziom orientacji projektowej. Po drugie, ocena dojrzałości projektowej powinna być elementem audytów Systemu Zarządzania Projektami w organizacjach w których już tę metodę wdrożono. Dzięki temu uzyskuje się cykliczną informację na temat poziomu orientacji projektowej oraz skuteczności procesów rozwojowych tym zakresie.

Mimo sporej użyteczności tego typu badania jest ono w Polsce wciąż traktowane raczej w kontekście badań naukowych niż procedury wchodzącej w skład procesu zarządzania organizacją. Tymczasem dzięki tego typu badaniom organizacja uzyskuje możliwość wyznaczania kierunków zmian strategicznych w zakresie związanym z orientacją projektową. Wyjaśniając to zagadnienie, autor skupia się w niniejszym artykule na przedstawieniu możliwości wykorzystania oceny dojrzałości projektowej w obszarze kultury projektowej organizacji. W zastosowanym, autorskim narzędziu służącym do przeprowadzania badania jest to pierwszy z pięciu wymiarów orientacji projektowej. Pozostałe odnoszą się natomiast do: zarządzania zespołem projektowym, zarządzania strategicznego, przebiegu modelu fazowego oraz kompleksowego podejścia do zarządzania projektami.

W artykule omówiono procedurę przeprowadzenia badania z wykorzystaniem narzędzia, odnosząc się zarówno do procesu zbierania informacji, jak i analizy i prezentacji wyników. Zwrócono uwagę na konieczność zachowania obiektywizmu w ocenie, co wymaga raczej powołania zespołu oceniającego. Dzięki odpowiednio przygotowanej procedurze ocena sytuacji znacznie bardziej odpowiada rzeczywistości organizacyjnej.

Słowa kluczowe: zarządzanie projektami, wdrożenia, badania, audyt systemowy

PROJECT CULTURE – PARAMETERS OF EVALUATION AND IMPACT ON PROCESS OF PROJECTS

The article gives the issue of evaluation of project management maturity. This is an important analytical activity, which can be performed in two major cases. First of all this kind of research is performed in the framework of the project management method implementation. On this basis, it is possible to evaluate the level of output project orientation. Secondly, the assessment of project maturity should be part of the Project Management System audits in organizations that have already implemented this method. To carry out such research is an important part of the implementation of project management method and audits of project management system. Thanks to this, it is possible to obtain a circular information about the level of project management orientation and the effectiveness of development processes in this area.

Although a bunch of usability of this type of research it is still in Poland considered in the context of the scientific research, rather than the procedures used in the process of management. Meanwhile, thanks to this type of research project-oriented organization obtains the ability to determine the direction of strategic changes. Explaining the issue, the author focuses in this article on the presentation of the possible use of project maturity evaluation in the area of project culture. This is the first of five dimensions used to describe a project management maturity in the proposed research tool. The other dimensions refer to: the project team management, strategic management, project phase model and comprehensive approach to project management.

In the article, there is described the procedure of research that uses the proposed tool. Presented both – the process of collection information and analysis of results. The author pay attention on the need to maintain objectivity in the assessment, which requires to appoint the evaluation team. Thanks to that obtained evaluation much better reflects the actual situation of the organization.

Keywords: project management, implementation, research, system audit.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.9

---

¹³ Dr Jacek Strojny, Katedra Ekonomii, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów, tel. (0-17) 8651529, e-mail: jstrojny@prz.edu.pl

„EUROPA 2020” W ZARZĄDZANIU ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM UNII EUROPEJSKIEJ

Polityka wsparcia zrównoważonego rozwoju nigdy wcześniej nie była tak bardzo istotna jak obecnie. Wykształciła się w efekcie rosnącego zainteresowania kwestiami ochrony środowiska w latach dziewięćdziesiątych XX wieku i objęła na równi zagadnienia ekologiczne (środowiskowe), społeczne i ekonomiczne. Istotą implementacji założeń tej koncepcji było zaspokojenie potrzeb żyjących społeczeństw całego świata bez ograniczania przyszłym pokoleniom ich możliwości zaspokojenia swoich potrzeb. Obok dokumentów ściśle ukierunkowanych na upowszechnianie zrównoważonego rozwoju powstaje o wiele więcej innych zapisów o charakterze sektorowym lub narodowym, rzadko eksponujących wszystkie konieczne aspekty zrównoważonego rozwoju. Wpisanie literalnego wsparcia koncepcji zrównoważonego rozwoju jest szczególnie istotne w przypadku dokumentów strategicznych, kształtujących kierunek dalszego rozwoju wielu podmiotów. Przykładem tego jest wymiar Wspólnoty Europejskiej, która regularnie, od wielu lat opracowuje i aktualizuje strategię rozwoju Unii Europejskiej. Dokumenty te stanowią podstawę dla kolejnych zapisów tworzonych pod kątem poszczególnych sektorów.

Celem artykułu jest identyfikacja oraz analiza planów wsparcia zrównoważonego rozwoju zawartych w strategii „Europa 2020”. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na specyficzny kierunek przyszłego rozwoju Unii Europejskiej w analizowanym obszarze, który w istotnym stopniu zwrócony jest w stronę optymalizacji zużycia zasób oraz technologiczny rozwój. W związku z tym przewiduje się między innymi inwestycje w czyste (oparte na odnawialnych źródłach energii) i niskoemisyjne technologie, szczególnie w transporcie lądowym (poprzez rozwój samochodów z napędem elektrycznym i hybrydowym) oraz transporcie powietrznym i morskim.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, strategia „Europa 2020”, Unia Europejska, zarządzanie, ekoinnowacje

„EUROPE 2020” IN MANAGEMENT TOWARDS SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN UNION

Sustainable development policy has never been so important as today. It developed as a result of the growing interest in environmental issues in the nineties of the XX-th century and included ecological (environmental), social and economic issues. The essence of the implementation of the principles of this concept was to meet the needs of communities living around the world without restricting the ability of future generations to meet their needs. In addition to the documents strictly aimed at promoting sustainable development there are created many more other ones for sectoral or national level, rarely exposing all the necessary aspects of sustainable development. The literal support for the concept of sustainable development is particularly important in the case of strategic documents that shape the direction of further development of a number of entities. An example of this is the dimension of the European Community, which regularly for many years develop and maintain strategies for development of the European Union. These documents form the basis for subsequent entries created for each sector.

This article aims to identify and analyze plans for supporting sustainable development contained in the strategy "Europe 2020". The results of the study indicate the specific directions of the future development of the European Union in the analyzed area, which substantially faces the optimization of resources consumption and technological development. It provides, inter alia, investments in clean (based on renewable energy sources) and low-carbon technologies, particularly in land transport (through the development of electric cars and hybrid) as well as in air and sea transport.

Keywords: sustainable development, strategy „Europe 2020”, European Union, management, eco-innovations

DOI:10.7862/rz.2013.hss.10

---

¹⁴Dr inż. Bożydar Ziółkowski, Katedra Przedsiębiorczości, Zarządzania i Ekoinnowacyjności, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów, tel. 017 865 13 76, e-mail: bozydarz@prz.edu.pl